

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

3. rujna 2015.*

„Žalba – Uredba (EZ) br. 737/2010 – Uredba o utvrđivanju pravila za provedbu Uredbe (EZ) br. 1007/2009 – Trgovina proizvodima od tuljana – Ograničenja uvoza i stavljanja navedenih proizvoda na tržište – Valjanost – Pravna osnova – Članak 95. UEZ-a – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 17. – Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda – Članak 19.“

U predmetu C-398/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 8. srpnja 2013.,

Inuit Tapiriit Kanatami, sa sjedištem u Ottawa (Kanada),

Nattivak Hunters' and Trappers' Organisation, sa sjedištem u Qikiqtarjuaqu (Kanada),

Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisation, sa sjedištem u Pangnirtungu (Kanada),

Jaypootie Moesesie, sa stalnom adresom u Qikiqtarjuaqu,

Allen Kooneeliusie, sa stalnom adresom u Qikiqtarjuaqu,

Toomasie Newkingnak, sa stalnom adresom u Qikiqtarjuaqu,

David Kuptana, sa stalnom adresom u Ulukhattoku (Kanada),

Karliin Aariak, sa stalnom adresom u Iqaluitu (Kanada),

Canadian Seal Marketing Group, sa sjedištem u Québecu (Kanada),

Ta Ma Su Seal Products Inc., sa sjedištem u Cap-aux-Meulesu (Kanada),

Fur Institute of Canada, sa sjedištem u Ottawa,

NuTan Furs Inc., sa sjedištem u Catalini (Kanada),

GC Rieber Skinn AS, sa sjedištem u Bergenu (Norveška),

Inuit Circumpolar Council Greenland (ICC-Greenland), sa sjedištem u Nuuku, Grenland (Danska),

Johannes Egede, sa stalnom adresom u Nuuku,

Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), sa sjedištem u Nuuku,

* Jezik postupka: engleski

William E. Scott&Son, sa sjedištem u Edinburghu (Ujedinjena Kraljevina),

Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine, sa sjedištem u Cap-aux-Meulesu,

Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi, sa sjedištem u Istanbulu (Turska),

Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd, sa sjedištem u Fleur-de-Lysu (Kanada),

koje zastupaju H. Viaene, J. Bouckaert, i D. Gillet, *advocaten*,

žalitelji,

a druge stranke postupka su:

Europska komisija, koju zastupaju K. Mifsud-Bonnici i C. Hermes, u svojstvu agenata,

tuženik u prvom stupnju,

koju podupiru:

Europski parlament, koji zastupaju L. Visaggio i J. Rodrigues, u svojstvu agenata,

Vijeće Europske unije, koje zastupaju K. Michoel i M. Moore, u svojstvu agenata,

intervenijenti u prvom stupnju,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz (izvjestitelj), predsjednik vijeća, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász i D. Šváby, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 9. veljače 2015.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 19. ožujka 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom žalbom Inuit Tapiriit Kanatami, Nattivak Hunters' and Trappers' Organisation, Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisation, J. Moesiesie, A. Kooneeliesie, T. Newkingnak, D. Kuptana, K. Aariak, Canadian Seal Marketing Group, Ta Ma Su Seal Products Inc., Fur Institute of Canada, NuTan Furs Inc., GC Rieber Skinn AS, Inuit Circumpolar Council Greenland (ICC-Greenland), J. Egede, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), William E. Scott&Son, Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine, Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi i Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd zahtijevaju ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 25. travnja 2013., Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Komisija (T-526/10, EU:T:2013:215, u daljnjem tekstu: pobijana presuda) kojom je Opći sud odbio njihovu tužbu za poništenje Uredbe Komisije (EU) br. 737/2010 od 10. kolovoza 2010. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe (EZ) br. 1007/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o trgovini proizvodima od tuljana

(SL L 216, str.1.)(SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 9., str. 179.; u daljnjem tekstu: pobijana uredba) i za proglašenje neprimjenjivom Uredbe (EZ) br. 1007/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o trgovini proizvodima od tuljana (SL L 286, str. 36.)(SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 24., str. 288.; u daljnjem tekstu: osnovna uredba).

Pravni okvir

Međunarodno pravo

- 2 Rezolucijom 61/295 od 13. rujna 2007., Opća skupština Ujedinjenih naroda donijela je Deklaraciju Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda (u daljnjem tekstu: UNDRIP). Članak 19. te deklaracije glasi:

„Države se dogovaraju i u dobroj vjeri surađuju s dotičnim autohtonim narodima posredstvom njihovih predstavničkih institucija kako bi dobile njihov dobrovoljni informirani prethodni pristanak prije nego što donesu i provedu zakonodavne i upravne mjere koje mogu utjecati na te narode.“

Pravo Unije

- 3 U skladu s uvodnim izjavama 4. do 7. i 14. osnovne uredbe:

„(4) U javnosti i kod vlada koje pokazuju osjetljivost na pitanja dobrobiti životinja lov na tuljane doveo je do izražavanja ozbiljne zabrinutosti zbog boli, stresa, straha i drugih oblika patnje koje najčešći načini ubijanja i deranja kože tuljana uzrokuju tim životinjama.

(5) Kao odgovor na zabrinutost građana i potrošača u vezi s ubijanjem i deranjem kože tuljana s aspekta dobrobiti životinja i na moguću prisutnost na tržištu proizvoda dobivenih od životinja koje su ubijene i oderane na način koji uzrokuje bol, stres, strah i druge oblike patnje, nekoliko država članica donijelo je ili namjerava donijeti zakonodavstvo kojim se trgovina proizvodima od tuljana uređuje zabranom uvoza i proizvodnje takvih proizvoda dok se u drugim državama članicama ne uvode ograničenja trgovine tim proizvodima.

(6) Dakle, između nacionalnih odredaba kojima se uređuju trgovina, uvoz, proizvodnja i stavljanje na tržište proizvoda od tuljana, postoje razlike. Te razlike štetno utječu na funkcioniranje unutarnjeg tržišta proizvoda koji sadrže ili mogu sadržavati proizvode od tuljana i predstavljaju prepreke trgovini tim proizvodima.

(7) Postojanje takvih različitih odredaba može dodatno odvratiti potrošače od kupnje proizvoda koji nisu izrađeni od tuljana, ali koje nije jednostavno razlikovati od sličnih roba izrađenih od tuljana, ili proizvoda koji mogu sadržavati elemente ili sastojke dobivene od tuljana za koje to nije jasno prepoznatljivo, kao što su krzna, kapsule Omega-3 te ulja i proizvodi od kože.

[...]

(14) Temeljni gospodarski i socijalni interesi inuitskih zajednica za koje je lov na tuljane način osiguravanja egzistencije ne bi smjeli biti ugroženi. Lov je sastavni dio kulture i identiteta članova inuitskog društva pa ga kao takvog prepoznaje i deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda. Stoga stavljanje na tržište proizvoda od tuljana koji su rezultat lova koji inuitske i druge autohtone zajednice obavljaju tradicionalno i kojim pridonose svojoj egzistenciji treba dozvoliti.“

4 Članak 3. te uredbe, naslovljen „Uvjeti za stavljanje na tržište“, u svojim stavcima 1. i 4. propisuje:

„1. Stavljanje na tržište proizvoda od tuljana dozvoljava se samo kad su proizvodi od tuljana rezultat lova koji inuitske i druge autohtone zajednice obavljaju tradicionalno i kojim pridonose svojoj egzistenciji. Za uvezene proizvode ti se uvjeti primjenjuju u trenutku ili točki uvoza.

[...]

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., mjere za provedbu ovog članka koje su namijenjene izmjenama elemenata ove Uredbe koji nisu ključni tako da je dopunjuju, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 5. stavka 3.“

5 Na temelju članka 3. stavka 4. te uredbe, Europska komisija donijela je pobijanu uredbu. Sukladno njezinom članku 1., tom se uredbom „utvrđuju detaljna pravila za stavljanje na tržište proizvoda od tuljana u skladu s člankom 3. [osnovne uredbe]“.

Okolnosti spora i pobijana presuda

6 Inuit Tapiriit Kanatami i dr. podnijeli su 11. siječnja 2010. tajništvu Općeg suda tužbu za poništenje osnovne uredbe. Rješenjem Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće (T-18/10, EU:T:2011:419), Opći sud odbacio je tu tužbu kao nedopuštenu. Žalba podnesena protiv tog rješenja odbijena je presudom Suda Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće (C-583/11 P, EU:C:2013:625).

7 Dana 10. kolovoza 2010., Komisija je donijela pobijanu uredbu o utvrđivanju pravila za provedbu osnovne uredbe.

8 Žalitelji su 9. studenoga 2010. tajništvu Općeg suda podnijeli tužbu za poništenje pobijane uredbe i za proglašenje osnovne uredbe neprimjenjivom na temelju članka 277. UFEU-a.

9 Rješenjem od 13. travnja 2011., predsjednik sedmog vijeća Općeg suda dopustio je Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije intervenirati u potporu zahtjevu Komisije.

10 U prilog svojoj tužbi žalitelji su istaknuli dva tužbena razloga, od kojih se prvi temeljio na nezakonitosti osnovne uredbe, odnosno nepostojanju pravnog temelja pobijane uredbe zbog pogrešnog izbora članka 95. UEZ-a kao pravnog temelja za donošenje osnovne uredbe, povredi načela supsidijarnosti i proporcionalnosti te povredi temeljnih prava. U okviru njihova drugog tužbenog razloga, žalitelji su Komisiji prigovorili da je prilikom donošenja pobijane uredbe počinila zlorabu ovlasti.

11 Pobijanom je presudom Opći sud odbio ta dva tužbena razloga, a stoga i tužbu u cijelosti.

Zahtjevi stranaka

12 Žalitelji od Suda traže da:

- ukine pobijanu presudu, proglasi osnovnu uredbu nezakonitom i neprimjenjivom u skladu s člankom 277. UFEU-a i poništi pobijanu uredbu u skladu s člankom 263. UFEU-a,
- podredno, ukine pobijanu presudu i vrati predmet Općem sudu na ponovno suđenje, i
- naloži Komisiji snošenje troškova.

13 Komisija traži od Suda da odbije žalbu i naloži žaliteljima solidarno snošenje troškova.

- 14 Parlament traži od Suda da odbije žalbu i naloži žaliteljima snošenje troškova.
- 15 Vijeće traži od Suda da odbije žalbu i naloži žaliteljima snošenje troškova.

O žalbi

- 16 U prilog svojoj žalbi, žalitelji ističu dva žalbena razloga koji se temelje na pogreškama koje se tiču prava koje je počinio Opći sud pri ocjeni zakonitosti osnovne uredbe. Prvi žalbeni razlog sastoji se od dva dijela, a drugi od tri dijela.

Prvi dio prvog žalbenog razloga

Argumentacija stranaka

- 17 Žalitelji tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši u točkama 28., 29., 37. do 40., 50. i 64. pobijane presude da su bili ispunjeni uvjeti za primjenu članka 95. UEZ-a na dan donošenja osnovne uredbe.
- 18 Sukladno tvrdnjama žalitelja ti su uvjeti već morali biti ispunjeni na dan kada je Komisija podnijela prijedlog na temelju kojeg je donesena osnovna uredba. Naime, cilj je članka 95. UEZ-a otklanjanje situacije u kojoj bi razlike između nacionalnih zakonodavstava neposredno utjecale na unutarnje tržište, a ne stvaranje različitih nacionalnih zakonodavstava dajući na taj način „neograničene ovlasti“ zakonodavcu Unije za donošenje zakona u svim područjima. Kada bi datum donošenja predmetnog akta bio relevantan za ispitivanje jesu li ispunjeni spomenuti uvjeti, Komisija bi svoj prijedlog mogla temeljiti na običnoj pretpostavci da takve razlike postoje u trenutku donošenja tog akta, što bi bilo protivno načelu dodjeljivanja ovlasti iz članka 5. stavka 1. UEU-a.
- 19 Podredno, žalitelji ističu da, čak i da je relevantan datum za kontrolu zakonitosti osnovne uredbe s obzirom na članak 95. UEZ-a datum donošenja te uredbe, na taj dan nisu bili ispunjeni uvjeti za primjenu tog članka. Naime, navodi u preambuli te uredbe, koji sadržavaju samo neodređene i opće tvrdnje u odnosu na razlike između nacionalnih zakonodavstava i na opasnost narušavanja temeljnih sloboda ili narušavanja tržišnog natjecanja, nisu dovoljni da bi se opravdala primjena članka 95. Osobito u uvodnoj izjavi 5. te iste uredbe nisu određene države članice koje su donijele ili namjeravaju donijeti zabranu uvoza ili proizvodnje proizvoda od tuljana. U tom smislu, dodatne informacije koje je dostavila Komisija tijekom sudskog postupka ne mogu otkloniti to nepostojanje dovoljnih navoda u samom tekstu osnovne uredbe.
- 20 Komisija, Parlament i Vijeće protive se argumentaciji žalitelja.

Ocjena Suda

- 21 U okviru prvog dijela njihova prvog žalbenog razloga, žalitelji u bitnome ističu dva argumenta u odnosu na, s jedne strane, datum relevantan za ispitivanje uvjeta za primjenu članka 95. UEZ-a i, s druge strane, uvjete koji omogućuju primjenu tog članka s obzirom na to da osnovna uredba ne sadržava dovoljno precizne navode u odnosu na opasnost narušavanja temeljnih sloboda ili narušavanja tržišnog natjecanja.
- 22 U odnosu na prvi argument, valja navesti da iz stalne sudske prakse proizlazi da se zakonitost akta Unije mora ocijeniti u skladu s činjeničnim i pravnim elementima koji su postojali na dan kada je taj akt donesen (presude *Agrana Zucker*, C-309/10, EU:C:2011:531, t. 31. i 45. i navedena sudska praksa, te *Schaible*, C-101/12, EU:C:2013:661, t. 50.). Sud će u odnosu na datum donošenja predmetnog akta

Unije ispitati jesu li bili ispunjeni uvjeti koji omogućuju primjenu članka 95. UEZ-a kao pravne osnove (vidjeti presude Arnold André, C-434/02, EU:C:2004:800, t. 38.; Swedish Match, C-210/03, EU:C:2004:802, t. 37.; Njemačka/Parlament i Vijeće, C-380/03, EU:C:2006:772, t. 45. do 51. i 55., te Vodafone i dr., C-58/08, EU:C:2010:321, t. 39. i 41.).

- 23 Naprotiv, protivno tvrdnjama žalitelja, za to ispitivanje nije relevantan datum prijedloga uredbe Komisije. Naime, u okviru tužbe protiv zakonskog akta poput osnovne uredbe, predmet kontrole zakonitosti koju provodi sud Unije nije taj prijedlog, podložan izmjenama u zakonodavnom postupku, nego predmetni zakonski akt, onakav kakvog ga je zakonodavac Unije donio na kraju tog postupka.
- 24 Nadalje, broj država članica koje su donijele zakone ili namjeravale donijeti zakone u predmetnom području na datum prijedloga Komisije nije sam po sebi relevantan u ocjenjivanju je li primjena članka 95. UEZ-a zakonodavca Unije zakonita, ako su uvjeti za primjenu tog članka bili ispunjeni na datum donošenja predmetnog zakonskog akta.
- 25 Prema tome, prvi argument žalitelja valja odbiti kao neosnovan.
- 26 U odnosu na drugi argument, valja podsjetiti na stalnu sudsku praksu u skladu s kojom stvarni cilj mjera iz članka 95. stavka 1. UEZ-a mora biti poboljšanje uvjeta uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta [presude British American Tobacco (Investments) i Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741, t. 60.; Ujedinjena Kraljevina/Parlament i Vijeće, C-217/04, EU:C:2006:279, t. 42., i Ujedinjena Kraljevina/Parlament i Vijeće, C-270/12, EU:C:2014:18, t. 113.]. Iako obično utvrđenje razlika između nacionalnih zakonodavstava i apstraktne opasnosti narušavanja temeljnih sloboda ili narušavanja tržišnog natjecanja nije dovoljno da bi se opravdao odabir članka 95. kao pravne osnove, zakonodavac Unije tu odredbu može upotrijebiti u slučaju razlika između nacionalnih zakonodavstava ako te razlike mogu narušiti temeljne slobode i tako neposredno utjecati na funkcioniranje unutarnjeg tržišta ili dovesti do znatnog narušavanja tržišnog natjecanja (presuda Vodafone i dr., C-58/08, EU:C:2010:321, t. 32. i navedena sudska praksa).
- 27 Korištenje te odredbe također je moguće radi sprječavanja pojavljivanja takvih prepreka trgovini na temelju nejednakog razvoja nacionalnih zakona. Međutim, njihovo pojavljivanje mora biti vjerojatno, a cilj predmetne mjere mora biti njihovo sprječavanje (presude Njemačka/Parlament i Vijeće, C-380/03, EU:C:2006:772, t. 38. i navedena sudska praksa, i Vodafone i dr., C-58/08, EU:C:2010:321, t. 33.).
- 28 U tom smislu žalitelji pogrešno tvrde da uvodne izjave iz preambule osnovne uredbe nisu dovoljne za opravdanje korištenja članka 95. UEZ-a i da Opći sud nije mogao uzeti u obzir navode koje je dostavila Komisija u sudskom postupku.
- 29 Naime, budući da se obrazloženje akata opće primjene može ograničiti na navođenje, s jedne strane, cjelokupne situacije koja je dovela do njegova donošenja i, s druge strane, općih ciljeva koji se njime trebaju ostvariti (vidjeti presudu AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, t. 59. i navedena sudska praksa), ne može se prigovoriti zakonodavcu Unije da je samo općenito naveo, u uvodnim izjavama 4. do 7. osnovne uredbe, razlike između nacionalnih zakonodavstava koja uređuju stavljanje na tržište proizvoda od tuljana i narušavanje funkcioniranja unutrašnjeg tržišta koje iz toga proizlazi što je opravdavalo korištenje članka 95. UEZ-a. Osobito, protivno tvrdnjama žalitelja, zakonodavac Unije nije bio dužan precizno navesti u samom tekstu preambule osnovne uredbe broj i identitet država članica čije je nacionalno zakonodavstvo prouzročilo donošenje tog akta.
- 30 Budući da je obrazloženje osnovne uredbe samo po sebi dovoljno, ne može se prigovoriti Općem sudu da je uzeo u obzir, prilikom ispitivanja, u točki 50. pobijane presude, dodatne informacije u vezi situacije zakonodavstva države članice koje je dovelo do donošenja te uredbe, a koje je dostavila Komisija tijekom sudskog postupka, s obzirom da su te informacije samo pojasnile obrazloženje osnovne uredbe, sukladno sudskoj praksi Suda. Naime, u okviru ispitivanja odabira članka 95. UEZ-a kao pravne osnove, u toj se praksi uzimaju u obzir takva pojašnjenja obrazloženja predmetnog akta

dostavljena tijekom sudskog postupka [vidjeti među ostalim presude British American Tobacco (Investments) i Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741, t. 68., 70. i 73.; Ujedinjena Kraljevina/Parlament i Vijeće, C-217/04, EU:C:2006:279, t. 61., i Njemačka/Parlament i Vijeće, C-380/03, EU:C:2006:772, t. 46. i 47.].

- 31 Na temelju informacija koje proizlaze iz obrazloženja osnovne uredbe i iz pojašnjenja koja je dostavila Komisija, a koja žalitelji nisu osporili pred Sudom, Opći sud mogao je utvrditi, a da ne počini pogrešku koja se tiče prava, u točkama 36. do 40. i 50. pobijane presude, da su na datum donošenja osnovne uredbe postojale razlike između nacionalnih propisa koji uređuju trgovinu proizvodima od tuljana koje su mogle narušiti slobodno kretanje tih proizvoda.
- 32 Stoga, Opći sud je ispravno zaključio, u točki 58. pobijane presude, da te razlike mogu opravdati intervenciju zakonodavca Unije na temelju članka 95. UEZ-a.
- 33 Dakle, prvi dio prvog žalbenog razloga treba odbiti u cijelosti.

Drugi dio prvog žalbenog razloga

Argumentacija stranaka

- 34 Žalitelji ističu da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava u točki 56. pobijane presude, pozivajući se na utvrđenje u skladu s kojim trgovina među državama članicama u pogledu proizvoda od tuljana i sličnih proizvoda sigurno nije zanemariva. Međutim, može se sumnjati u to da među državama članicama trgovina proizvodima od tuljana i sličnim proizvodima nije zanemariva. Nadalje, žalitelji tvrde da, sukladno sudskoj praksi Suda, zakonodavac Unije može koristiti članak 95. UEZ-a samo ako je trgovina dotičnim proizvodima relativno značajna, što nije slučaj s proizvodima od tuljana.
- 35 Komisija i Parlament tvrde da je drugi dio prvog žalbenog razloga nedopušten i, u svakom slučaju, neosnovan.

Ocjena Suda

– Dopuštenost

- 36 Kako su istaknuli Komisija i Parlament, utvrđenje Općeg suda iz točke 56. pobijane presude, u vezi s time da trgovina proizvodima od tuljana i sličnim proizvodima među državama članicama nije zanemariva, nije u nadležnosti Suda u okviru žalbe.
- 37 Naime, u skladu s člankom 256. stavkom 1. UFEU-a i člankom 58. stavkom 1. Statuta Suda Europske unije žalba je ograničena na pitanja prava. Stoga je Opći sud jedini nadležan utvrditi i ocijeniti relevantne činjenice kao i ocijeniti dokaze, osim u slučaju iskrivljavanja tih činjenica i dokaza (presuda Ryanair/Komisija, C-287/12 P, EU:C:2013:395, t. 78. i navedena sudska praksa).
- 38 Budući da se žalitelji ne pozivaju na iskrivljavanje, proizlazi da drugi dio prvog žalbenog razloga, u mjeri u kojoj se odnosi na utvrđenje Općeg suda u vezi s trgovinom među državama članicama koja nije zanemariva, treba odbaciti kao nedopušten.

– Meritum

- 39 Valja istaknuti da iz samog teksta članka 95. UEZ-a ne proizlazi zahtjev u skladu s kojim zakonodavac Unije može koristiti taj članak samo ako je trgovina dotičnim proizvodima relativno značajna.
- 40 Nadalje, iako je u određenim predmetima Sud kvalificirao relativno značajnom trgovinu na dotičnim tržištima (vidjeti presude Arnold André, C-434/02, EU:C:2004:800, t. 39. i navedena sudska praksa; Swedish Match, C-210/03, EU:C:2004:802, t. 38., i Njemačka/Parlament i Vijeće, C-380/03, EU:C:2006:772, t. 53.), on nikako nije ustanovio pravni kriterij u skladu s kojim su mjere donesene na temelju članka 95. UEZ-a ograničene samo na tržišta proizvoda u odnosu na koje postoji relativno značajna trgovina.
- 41 U predmetnom slučaju, Opći sud utvrdio je u točkama 39., 40. i 56. pobijane presude, na temelju utvrđenja koja se odnose na tržišta proizvoda od tuljana i drugih sličnih proizvoda, da su razlike koje postoje među nacionalnim zakonodavstvima u vezi s trgovinom proizvodima od tuljana mogle narušiti unutarnje tržište tih proizvoda. Stoga je Opći sud mogao ispravno zaključiti, u točki 58. pobijane presude, a da nije bio dužan provjeriti je li trgovina predmetnim proizvodima relativno značajna kako bi opravdao korištenje članka 95. UEZ-a, da te razlike omogućuju donošenje mjera na temelju tog članka.
- 42 Shodno navedenom, drugi dio prvog žalbenog razloga treba djelomično odbaciti kao nedopušten, a djelomično odbiti kao neosnovan.

Prvi dio drugog žalbenog razloga

Argumentacija stranaka

- 43 Žalitelji prigovaraju Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši u točki 105. pobijane presude da se trebalo pozvati samo na odredbe Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), a ne na odredbe Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP). Žalitelji tvrde da osobito iz članka 6. stavka 3. UEU-a kao i iz članka 52. stavka 3. i članka 53. Povelje proizlazi da se prava koja jamči EKLJP, kod primjene Ugovora moraju na odgovarajući način uzeti u obzir kao opća pravna načela i da prednost trebaju imati odredbe EKLJP-a ako dodjeljuju širu zaštitu od Povelje.
- 44 Komisija, Parlament i Vijeće protive se argumentaciji žalitelja.

Ocjena Suda

- 45 Treba podsjetiti da, iako temeljna prava iz EKLJP-a kao opća načela predstavljaju dio pravnog poretka Unije, a što potvrđuje i članak 6. stavak 3. UEU-a, te iako članak 52. stavak 3. Povelje određuje da u njoj sadržana prava koja odgovaraju pravima sadržanim u EKLJP-u imaju isto značenje i opseg primjene kao i značenje i opseg primjene tih prava iz spomenute Konvencije, navedena Konvencija nije pravni instrument koji formalno predstavlja dio pravnog poretka Unije, a iz razloga što joj Unija nije pristupila (vidjeti u tom smislu presude Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 44.; Schindler Holding i dr./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, t. 32., i Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 41.).

- 46 Tako je Opći sud ispravno presudio u točki 105. pobijane presude, da članci 17., 7., 10. i 11. Povelje u pravu Unije osiguravaju zaštitu koja se pruža odredbama EKLJP-a na koje se pozivaju žalitelji i da u predmetnom slučaju ispitivanje valjanosti osnovne uredbe treba provesti samo na osnovi temeljnih prava zajamčenih Poveljom (vidjeti u tom smislu presude Otis i dr., C-199/11, EU:C:2012:684, t. 47., i Ziegler/Komisija, C-439/11 P, EU:C:2013:513, t. 126. i navedena sudska praksa).
- 47 U svakom slučaju valja utvrditi da se u okviru prvog dijela drugog žalbenog razloga žalitelji ograničavaju na prigovor Općem sudu da se pozvao samo na odredbe Povelje, a ne na odredbe EKLJP-a, pri čemu međutim ne pojašnjavaju na koji je način on konkretno počinio pogrešku koja se tiče prava pri ispitivanju valjanosti osnovne uredbe u odnosu na temeljna prava, a koja bi mogla dovesti do poništenja pobijane presude.
- 48 Slijedom navedenog, prvi dio drugog žalbenog razloga valja odbiti.

Drugi i treći dio drugog žalbenog razloga

Argumentacija stranaka

- 49 U drugom dijelu drugog žalbenog razloga žalitelji tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava presudivši da se pravo vlasništva ne može protezati na obične poslovne interese. Zabrana stavljanja na tržište proizvoda od tuljana u Uniji utječe na njihovo pravo trgovinskog iskorištavanja tih proizvoda. U tom smislu, Sud je već presudio da zabrana trgovanja i stavljanja na tržište u Uniji dodatka prehrani može ograničiti slobodno obavljanje profesionalne djelatnosti proizvođača tih proizvoda. Sukladno sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava, osobito presudi Malik protiv Ujedinjene Kraljevine (ESLJP, br. 23780/08, 13. ožujka 2012.), gospodarski interesi vezani s poduzetnikom čine „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1 uz EKLJP i obuhvaćeni su stoga zaštitom prava vlasništva.
- 50 U trećem dijelu tog žalbenog razloga, žalitelji prigovaraju Općem sudu da je utvrdio, u točki 112. pobijane presude, da UNDRIP nema obvezujuću vrijednost te da je propustio ispitati jesu li institucije Unije, prije donošenja osnovne uredbe, pribavile prethodni pristanak žalitelja sukladno članku 19. te deklaracije. Naime, iako ta deklaracija sama po sebi nije pravno obvezujuća, Unija je u uvodnoj izjavi 14. osnovne uredbe ustanovila obvezu poštovanja odredbi UNDRIP-a u dobroj vjeri. Sukladno stalnoj sudskoj praksi Suda, Unija ne može odstupiti od pravila koja je donijela na temelju te deklaracije (presuda NTN Toyo Bearing i dr./Vijeće, 113/77, EU:C:1979:91, t. 21.). Nadalje, iz rezolucije Udruge za međunarodno pravo objavljene 2012. proizlazi da članak 19. UNDRIP-a propisuje pravilo međunarodnog običajnog prava koje je Unija dužna poštovati u izvršavanju svojih ovlasti.
- 51 Parlament tvrdi da je treći dio drugog žalbenog razloga nedopušten u cijelosti zbog toga što žalitelji nisu dovoljno precizno definirali pogrešku Općeg suda koja se tiče prava u smislu članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda. Osobito se iz žalbe ne može utvrditi prigovaraju li žalitelji ispitivanju ili nepostojanju ispitivanja tužbenih razloga istaknutih pred Općim sudom i zašto bi trebalo pripisati obvezujuću vrijednost članku 19. UNDRIP-a. Komisija i Parlament smatraju da su drugi i treći dio tog žalbenog razloga barem djelomično nedopušteni, s obzirom na to da žalitelji pred Općim sudom nisu istaknuli ni povredu slobode poduzetništva ni povredu pravila međunarodnog običajnog prava.
- 52 Komisija, Parlament i Vijeće smatraju da su drugi i treći dio drugog žalbenog razloga u svakom slučaju neosnovani.

Ocjena Suda

– Dopuštenost drugog i trećeg dijela drugog žalbenog razloga

- 53 U pogledu prigovora nedopuštenosti koji je istaknuo Parlament u odnosu na treći dio drugog žalbenog razloga u cijelosti, valja podsjetiti da iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a, članka 58. prvog stavka Statuta Suda i iz članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. stavka 2. Poslovnika proizlazi da se u žalbi moraju precizno navesti pobijani dijelovi obrazloženja presude čije se ukidanje traži te pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev, inače će žalba ili dotični žalbeni razlog biti nedopušteni (vidjeti u tom smislu presude *Schindler Holding i dr./Komisija*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, t. 43., i *Ezz i dr./Vijeće*, C-220/14 P, EU:C:2015:147, t. 111. i navedena sudska praksa).
- 54 U predmetnom slučaju treba utvrditi da se treći dio drugog žalbenog razloga žalitelja odnosi na preciznu točku pobijane presude. U tom smislu, žalitelji tvrde da istaknutu pogrešku koja se tiče prava predstavlja nepriznavanje obvezujuće vrijednosti zahtjevu pristanka iz članka 19. UNDRIP-a koja proizlazi i iz uvodne izjave 14. osnovne uredbe i iz pravila međunarodnog običajnog prava.
- 55 U tim okolnostima, valja odbiti argument o postojanju zapreke vođenju postupka Parlamenta koji se odnosi na treći dio drugog žalbenog razloga u cijelosti.
- 56 U pogledu djelomičnih prigovora nedopuštenosti Komisije i Parlamenta, iz dokumenata u spisu proizlazi da žalitelji pred Općim sudom nisu istaknuli ni eventualnu povredu slobode poduzetništva propisane u članku 16. Povelje ni povredu pravila međunarodnog običajnog prava na temelju članka 19. UNDRIP-a.
- 57 Sukladno stalnoj sudskoj praksi, dopuštanje stranci da pred Sudom po prvi put iznese neki razlog koji nije iznijela pred Općim sudom dovelo bi do toga da joj se dopusti da pred Sudom, čija je nadležnost ograničena u žalbenom postupku, pokrene postupak o sporu koji je širi od onoga o kojem je odlučivao Opći sud (presuda *Nexans i Nexans France/Komisija*, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 58 Stoga drugi dio drugog žalbenog razloga treba odbaciti kao nedopušten u dijelu u kojem se odnosi na slobodu poduzetništva, a treći dio drugog žalbenog razloga treba odbaciti kao nedopušten u dijelu u kojem se odnosi na povredu pravila međunarodnog običajnog prava.

– Meritum drugog dijela drugog žalbenog razloga

- 59 Žalitelji u bitnome ističu da je osnovnom uredbom povrijeđeno njihovo pravo vlasništva na način da zabrana stavljanja na tržište proizvoda od tuljana utječe na njihovo pravo trgovinskog iskorištavanja tih proizvoda u Uniji.
- 60 U tom smislu valja istaknuti da se zaštita prava vlasništva propisana člankom 17. Povelje ne odnosi na isključivo poslovne interese ili izgled čija neizvjesnost čini bit gospodarskih djelatnosti, nego na imovinska prava iz kojih, sukladno pravnom sustavu, proizlazi stečeni pravni položaj koji omogućuje autonomno korištenje tih prava njihovom nositelju u vlastitu korist (vidjeti presudu *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 61 Također, iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 uz EKLJP proizlazi, da na temelju članka 52. stavka 3. Povelje treba uzeti u obzir da se budući prihod ne može smatrati „imovinom“ koja može uživati zaštitu na temelju tog članka osim ako je već ostvaren, ako je predmet dospjele tražbine ili ako postoje posebne okolnosti na temelju kojih može postojati

legitimno očekivanje zainteresirane osobe da će steći imovinsko dobro (vidjeti osobito, ESLJP Anheuser-Busch/Portugal, br. 73049/01, 11. siječnja 2007., t. 64. i 65., i gore navedenu Malik/Ujedinjena Kraljevina, t. 93.).

- 62 Žalitelji su pred sudovima Unije istaknuli samo običnu mogućnost stavljanja na tržište proizvoda od tuljana u Uniji, a da nisu iznijeli takve okolnosti.
- 63 Stoga, drugi dio drugog žalbenog razloga treba djelomično odbaciti kao nedopušten, a djelomično odbiti kao neosnovan.

– Meritum trećeg dijela drugog žalbenog razloga

- 64 Kad je riječ o članku 19. UNDRIP-a, budući da ta odredba sama po sebi nema obvezujuću vrijednost kako priznaju žalitelji, dovoljno je utvrditi da ni uvodna izjava 14. osnovne uredbe ne daje obvezujuć učinak toj obvezi dogovaranja i suradnje za dobivanje pristanka inuitskih zajednica iz te odredbe.
- 65 Naime, iz teksta te uvodne izjave proizlazi da, kako se ne bi ugrozili temeljni gospodarski i socijalni interesi inuitskih zajednica za koje je lov na tuljane način osiguravanja egzistencije, stavljanje na tržište proizvoda od tuljana koji su rezultat lova koji te zajednice tradicionalno obavljaju pridonoseći svojoj egzistenciji treba dozvoliti.
- 66 Budući da je takva dozvola propisana u članku 3. stavku 1. osnovne uredbe, proizlazi da se, pozivajući se na priznavanje u UNDRIP-u tog lova kao sastavnog dijela kulture i identiteta članova inuitskih zajednica, u spomenutoj uvodnoj izjavi 14. samo obrazlaže ta iznimka od zabrane stavljanja na tržište proizvoda od tuljana na temelju te uredbe.
- 67 Naprotiv, na temelju uvodne izjave 14. te uredbe ne može se izvesti pravno obvezujuća obveza postupanja u skladu s člankom 19. UNDRIP-a, na koji se uostalom ta uvodna izjava ne odnosi.
- 68 Stoga, treći dio drugog žalbenog razloga treba djelomično odbaciti kao nedopušten, a djelomično odbiti kao neosnovan.
- 69 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da žalbu valja odbiti u cijelosti, kao djelomično nedopuštenu i djelomično neosnovanu.

Troškovi

- 70 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.
- 71 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Kada stranka koja je intervenirala u prvom stupnju, a koja sama nije podnijela žalbu, sudjeluje u žalbenom postupku pred Sudom, Sud može, u skladu s člankom 4. stavkom 184., odlučiti da će snositi vlastite troškove. Sukladno članku 140. stavku 1. navedenog Poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. istog, također primjenjuje na žalbeni postupak, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.
- 72 Budući da je Komisija podnijela zahtjev da žalitelji snose troškove i da isti nisu uspjeli u svojim žalbenim razlozima, valja im naložiti snošenje vlastitih troškova kao i troškova Komisije.
- 73 Parlament i Komisija, kao intervenijenti pred Općim sudom, snose vlastite troškove.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Žalba se odbija.**
2. **Nalaže se Inuit Tapiriit Kanatami, Nattivak Hunters' and Trappers' Organisation, Pangnirtung Hunters' and Trappers' Organisation, Jaypootie Moesesie, Allen Kooneeliusie, Toomasie Newkingnak, David Kuptana, Karliin Aariak, Canadian Seal Marketing Group, Ta Ma Su Seal Products Inc., Fur Institute of Canada, NuTan Furs Inc., GC Rieber Skinn AS, Inuit Circumpolar Council Greenland (ICC-Greenland), Johannes Egede, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), William E. Scott & Son, Association des chasseurs de phoques des Îles-de-la-Madeleine, Hatem Yavuz Deri Sanayi iç Ve Diş Ticaret Ltd Şirketi i Northeast Coast Sealers' Co-Operative Society Ltd da, osim vlastitih troškova, snose i troškove Europske komisije.**
3. **Europski parlament i Vijeće Europske unije snose vlastite troškove.**

Potpisi